

Sygn. akt VI Ga 195/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Sędziowie: SO Anna Harmata (spr.)

SR del do SO Grzegorz Pliś

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Kamuda

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2019 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko: G. S. T. , J. P., A. (...) Sp. Jawna w L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w R. V Wydziału Gospodarczego z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt V GC 117/17

oddala apelację .

SSO Anna Harmata SSO Barbara Frankowska SSR del do SO Grzegorz Pliś

Sygn. akt VI Ga 195/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 lutego 2019r.

Powód (...) Sp. z o.o. w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego G. S. T., J. P., A. (...) Sp. Jawna w L. kwoty 9.122,49 zł. W uzasadnieniu wskazał, że na dochodzoną kwotę składają się: odsetki w kwotach 534,94 zł objęte notą odsetkową nr (...) z dnia 19 stycznia 2016 r., 298,87 zł objęte notą odsetkową nr (...) z dnia 28 października 2016 r. oraz kwota 8.288,68 zł tytułem zryczałtowanych kosztów odzyskiwania należności za faktury zapłacone z opóźnieniem objęte załącznikiem do noty księgowej nr (...).

W odpowiedzi na pozew pozwany uznał powództwo co do kwoty 833,81 zł z tytułu obciążenia pozwanej kwotą odsetek objętych notami z 19.01.2016 r. i 28.10.2016 r. W zakresie kwoty 8.288,68 zł pozwany zarzucił, że powództwo jest nieuzasadnione co do zasady i co do wysokości. W ocenie pozwanego nie znajdował zastosowania w sprawie art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, gdyż jak wynika z art. 7 w/w ustawy odsetki powstają tylko w przypadku gdy termin płatności przekracza 60 dni i jest dłuższy niż 30 dni. Nadto powód nie poniósł żadnych kosztów odzyskiwania należności, nie wzywał pozwanego do zapłaty za kruszywo i na te okoliczności nie zaofiarował żadnych dowodów.

Wyrokiem z dnia 3.10.2017 r. Sąd Rejonowy w R. zasądził od pozwanego G. S. T., J. P., A. (...) Sp. Jawna w L. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 9.122,49 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty (pkt I); oddalił powództwo co do odsetek ustawowych w transakcjach handlowych (pkt II); zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika (pkt III).

Sąd Rejonowy wskazał, że okoliczności faktyczne w zakresie części powództwa nieuznanej przez pozwanego były bezsporne. Pozwany zakupił od powoda towar za który ten wystawił faktury objęte załącznikiem nr 1 do noty księgowej nr (...). Pozwany za faktury zapłacił z opóźnieniem. Powyższe okoliczności Sąd I instancji uznał za przyznane w myśl art. 230 k.p.c. wobec ich niekwestionowania przez pozwanego. Sąd I instancji uznał powództwo za częściowo zasadne. Argumentując swoje rozstrzygnięcie odwołał się do treści art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych wskazując, że wbrew twierdzeniom pozwanego, powód nabył uprawnienie do odsetek o których mowa w art. 7 ust. 1 w/w ustawy. W niniejszej sprawie bezspornym było, że powód spełnił swoje świadczenie, a pozwany nie otrzymał zapłaty w terminie, termin nie przekraczał 60 dni. W związku z powyższym powód miał prawo do odsetek wskazanych w powyższym przepisie, a co za tym idzie kwoty rekompensaty wskazanej w art. 10 ust 1 w/w ustawy.

Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska pozwanego, iż w związku z brakiem wykazania przez powoda podjęcia jakichkolwiek działań windykacyjnych względem pozwanego, a w konsekwencji poniesienia kosztów windykacyjnych, powodowi nie należy się rekompensata za koszty odzyskiwania należności. Sąd I instancji podkreślił, że art. 10 ust. 1 w/w ustawy w żaden sposób nie uzależnia możliwości dochodzenia rekompensaty od konieczności wykazania tych kosztów, bowiem przysługują one wierzycielowi bez wezwania, w momencie nabycia uprawnienia do odsetek, odwołując się również do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 94/15 (OSNC 2017/1/5). Sąd Rejonowy wskazał, że skoro pozwany zapłacił faktury z opóźnieniem to powinien liczyć się z koniecznością zapłaty rekompensaty, powód nie miał obowiązku wykazania, że koszty te zostały przez niego poniesione.

Odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzono na podstawie art. 481 § 1 kc skoro jak wskazał Sąd Rejonowy powodowi nie należały się odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, bowiem rekompensata za koszty odzyskiwania należności nie jest transakcją handlową w rozumieniu art. 4 pkt. 1 w/w ustawy, dlatego też powództwo w tym zakresie zostało oddalone.

Podstawą zasądzenia kosztów procesu był art. 100 k.p.c. Sąd zasądził obowiązek zwrotu całości kosztów albowiem powód uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, zaskarżając wyrok w części, tj. co do kwoty 8.288,68 zł (pkt I) oraz zasądzonych kosztów sądowych (pkt III) zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie przez Sąd ustawy z dnia 13.03.2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (w tym art. 5, art. 7, art. 8 i art. 10 tej ustawy) do rozstrzygnięcia żądania powoda zasądzenia zryczałtowanych kosztów odzyskiwania należności;
2. naruszenie przez Sąd art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i pominięcie dowodu z zawartej pomiędzy stronami sporu w dniu 26.11.2014 r. umowy sprzedaży towarów budowlanych określającej termin płatności;
3. naruszenie art. 5 k.c. przez pominięcie zarzutu nadużycia prawa przez powoda.

Mając na uwadze powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w części objętej apelacją i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa wg norm przepisanych, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew zapatrywaniom strony apelującej, zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego, a zarzuty wywiedzione przez pozwanego w apelacji nie zasługują na podzielenie.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie doszło do błędnego zastosowania prawa materialnego - ustawy z dnia 13.03.2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych i szczegółowo wskazanych artykułów, co zarzucał pozwany w apelacji. Jak wynika z materiału dowodowego zebranego w sprawie transakcje handlowe, na podstawie których były wystawiane faktury VAT, w oparciu o które powód naliczył rekompensaty za koszty odzyskiwania należności były dokonywane w 2015 r., począwszy od 27.02.2015 r. do dnia 20.11.2015 r. W związku z powyższym w niniejszej sprawie znalazły zastosowanie przepisy ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31.12.2015 r. Zastosowanie niniejszej ustawy nie wykluczało jednocześnie naliczenia przez wierzyciela rekompensaty za koszty odzyskiwania należności określonej w art. 10 ust. 1 w/w ustawy. Zgodnie z powyższym przepisem, wierzycielowi od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, bez wezwania przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne.

Za niezasadne uznać należało zarzuty pozwanego jakoby ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31.12.2015 r. umożliwiała nabycie prawa do rekompensaty jedynie w przypadku określenia przez strony terminu zapłaty dłuższego niż 30 lub 60 dni. Stosownie do treści art. 7 ust. 1 w/w ustawy w transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny - wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki w wysokości odsetek za zwłokę określanej na podstawie art. 56 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2012 r. poz. 749, z późn. zm), chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki: 1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie oraz 2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie albo wezwaniu, o którym mowa w art. 6 ust. 2 i 3. Kluczową rolę w tym zakresie pełni pojęcie transakcji handlowej, którą ustawa rozumie umowę, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2, zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością. Tym samym określenie transakcji handlowej i oznaczenie danej transakcji jako przewidziana w tej ustawie nie jest uzależnione od terminu płatności wynoszącego według apelującego 30, bądź 60 dni.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że odpłatne dostawy towaru – kruszywa świadczone przez powoda należało uznać za transakcje handlowe w rozumieniu ustawy. Powód nabył prawo do odsetek w wysokości szczegółowo określonej w przepisie, a tym samym do rekompensaty za koszty odzyskiwania należności, bowiem dostarczył towar w ramach zawartej transakcji handlowej i nie otrzymał zapłaty ceny w terminie umownym. W związku z powyższym Sąd Rejonowy zasadnie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 40 euro od każdej transakcji handlowej, co łącznie dawało kwotę 8.288,68 zł.

Chybiony okazał się również zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z umowy sprzedaży materiałów budowlanych nr (...) z dnia 26.11.2014 r. W ocenie Sądu Okręgowego, mając na uwadze treść umowy łączącej strony brak jest podstaw do wywiedzenia z niej wniosku, że dokonywane przez powoda transakcje handlowe mieściły się w ramach jednej transakcji handlowej, stanowiąc podstawę do naliczenia tylko jednej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Sama umowa zawiera jedynie ogólne zasady współpracy między stronami, co potwierdza chociażby treść § 1 umowy, nie stanowiąc podstawy zobowiązania do wydania określonego towaru i zapłaty określonej ceny. Dla powyższego podstawę stanowiło dopiero zamówienie, stanowiące źródło realnego zobowiązania dwu stron. Zawarcie i realizacja każdej kolejno zawieranej umowy następowała, zgodnie z § 2

w/w umowy poprzez składanie pisemnych lub telefonicznych zamówień z podaniem rodzaju, ilości towaru, terminu zapłaty i miejsca dostaw podpisanych przez osoby upoważnione. Celem zamówienia kruszywa pozwany musiał dokonać konkretnego zamówienia, które należało zakwalifikować jako umowę sprzedaży, a nie jako element składowy jednej umowy sprzedaży towaru. Na tej podstawie następowała dostawa towaru, wystawienie faktury i zapłata ceny, w związku z powyższym w ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, że każda kolejna faktura dokumentowała odrębną transakcję handlową.

Przechodząc do zarzutów apelującego związanych z brakiem wykazania przez powoda poniesienia przez niego kosztów windykacyjnych to wskazać należy, że Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 roku sygn. akt III CZP 94/15, zgodnie z którą rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. 2013, poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust 3 i art. 8 ust 4 tej ustawy.

W ocenie Sądu Okręgowego brak również w realiach niniejszej sprawy podstaw dla przyjęcia, iż zaistniały przesłanki do zastosowania art. 5 k.c. Norma ta bowiem nosi charakter wyjątkowej, rodząc domniemanie, że korzystający ze swego prawa czyni to w sposób zgodny ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa i dopiero istnienie szczególnych okoliczności może obalić owo domniemanie i pozwolić na zakwalifikowanie określonego zachowania jako nadużycia prawa. Podkreślenia wymaga, że stosowanie instytucji z art. 5 kc nie jest automatyczne i jest uzależnione od konkretnego stanu faktycznego sprawy. Apelujący zarzucał, że porównując kwotę odsetek naliczonych za opóźnienie z kwotą naliczoną tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności od każdej wystawionej faktury należy ją uznać za niezasadną. Sąd Okręgowy powyższym zarzutów nie podziela. Wskazać na wstępie należy, iż powodowi przysługuje uprawnienie do dochodzenia rekompensaty o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 o terminach zapłaty transakcjach handlowych. Dla uprawnienia do naliczenia przedmiotowej kwoty bez znaczenia pozostaje czy wierzyciel podjął czy też nie działania w celu odzyskania należności, a tym samym czy poniósł czy też nie koszty odzyskiwania należności. Niniejsze wynika właśnie z cytowanej wyżej normy, ryczałt wynikający z art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o transakcjach (...) przysługuje wierzycielowi niezależnie od poniesionych kosztów odzyskiwania należności. Sama ustawa określa wysokość rekompensaty na kwotę 40 euro i nie uzależnia jej od wysokości odsetek naliczonych.

W realiach niniejszej sprawy brak podstaw do przyjęcia, że naliczenie kwoty 40 euro od każdej faktury zapłaconej przez pozwanego z opóźnieniem stanowiło nadużycie prawa. Należności objęte fakturami to łącznie kwota ok. 100 000 zł, która nie może być uznana za nieznaczną i brak podstaw by przyjąć, iż jej zapłata po terminie pozostaje bez znaczenia dla gospodarki finansowej powoda, w sprawie brak zresztą wykazania przez pozwanego jakichkolwiek danych w tym zakresie. Pozwany zresztą nie wykazał przyczyn braku zapłaty należności głównych w terminie. W związku z powyższym nie sposób uznać, iż w sytuacji, gdy rekompensata za koszty odzyskiwania należności przekracza wysokość odsetek naliczonych z tytułu opóźnienia w zapłacie ceny to powyższe stanowi nadużycie prawa. W ocenie Sądu Okręgowego taka argumentacja pozwanego nie zasługuje na podzielenie. Co do zasady kwota 40 euro jest należna i brak podstaw w realiach niniejszej sprawy do przyjęcia, iż naliczenie rekompensaty przez powoda stanowiło nadużycie prawa. Sama różnica pomiędzy wartością naliczonych odsetek a wartością rekompensaty za koszty odzyskiwania należności, zważywszy na określenie sztywnej wartości 40 euro przed ustawodawcą nie jest podstawą do przyjęcia nadużycia prawa, a inne okoliczności, które mogłyby przesądzać tę kwestię i uzasadniać celowość podniesionego zarzutu nie zostały przez stronę pozwaną wykazane.

Zważywszy na powyższe, Sąd Okręgowy oddalił apelację na zasadzie art. 385 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.

2. PO nadejściu zpo akta zwrócić do Sądu Rejonowego w Rzeszowie, Wydziału Gospodarczego.